

„ניו-יורק“ לאברהם צבי הלוי

מאת משה פרלא

זה עכשיו הופיע בישראל (הוצאת המנורה, תל-אביב, 1968) ספר „ניו-יורק“, הכולל את כל שירי אברהם צבי הלוי, גם שאר יצירותיו ומאמריו כונסו לתוך ספר זה, כל דמותו מתקפלת שם, דמות רוחנית שלמה ומלאה ללא-שיור. גם הדברים המעטים והצנועים מאוד שנכתבו ונאמרו עליו בחייו ולאחר מותו, נאספו אל שולי הספר; החזירו לו כביכול את מעט האור שהקרין סביבו, שלא ישאר ממנו, חלילה, שום דבר בחוץ והכול להשלמת תמונתו.

אברהם צבי הלוי היה משורר גלוי-עין וגלוי-לב ולא עסק במופלא ממנו ולא שתה ממעינות-סתרים, יצירתו לא היוותה לכן דילמה ספרותית ולפיכך לא משכה כנראה את עין הבקורת הסקרנית.

הוא הסתכל, ראה וזנה את שיריו. כל שיר שלו הוא בנין מעט. הוא היה בקי במחצבי הלשון העברית וגם סתת-אומן היה לרצונו. גם את שיריו הכחולים הנקטורניים הצב באבן גזית. שירתו סלעית כולה. צילו הארוך היא הבדידות, בת-לוויה ומוטיב חוזר בכל יצירתו. הבדידות היא גם מקור תוגתו וזעקת נפשו. הוא לא התפשט מעבר לגבולות יכולתו ולא תר אחרי כיבושי ראוה, כיבושים שסופם שאין מתקיימים בידי הכובש הלהוט מדאי. סינון-עצמי היה חלק ממהותו. הוא נהג בעצמו מנהג הזמן במשוררים בעלי כרכי-שירה מרובים... הוא לא תפס מרובה והקים את שירתו על העיקרי והיסודי שבה. ייחודו — בצמצומו ובכנותו.

בפרוזה שלו באה לידי ביטוי השקפת עולמו, האטמוספירה הפילוסופית שהקיפה את היסוד השירי שבו.

בביקורת ספרותית הוא דלטנטי קצת ואין חלקו בין המבקרים המקצועיים, שהביקורת היא אומנותם, אלא שדבר זה עצמו יש דורשים לגנאי ויש דורשים לשבח. במאמרו הארוך קצת יחסית, על קריב, הוא יוצא וידו על העליונה. במאמר זה הוא רב את ריבם של הסופרים המפורסמים (מנדלי מו"ס, פרישמן וברנר) שנדונו ברותחים ע"י קריב. כאן לא ביקורת ספרותית אלא התנגשות של שיטות והשקפות-עולם. במאמרו זה של הלוי, זעם בזעם פגע וכשמגיעים לסוף המאמר גוברת הנטיה לצד זעמו הכריא והמציאותי יותר של הלוי, כשלרגליו מוטל זעמו של קריב מוכה ומרוט וללא סימן של חיים כמעט.

באחריות דבר מסיים המהדיר, יעקב רימון, שספר שירים זה יהא מצבת-עד למשורר. בעיני אני ספר „ניו-יורק“ לאברהם צבי הלוי הוא מעין אוהל בטוי, בו ימשיך המשורר את חייו, חיירות ספוגי שירה, תוגה וכיסופים.

